

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Perustuslakivaliokunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Jokiseura lohiregaalista - kalastuslakiuudistuksen 9 § - nykyinen 12 §

Suomen laki ei anna perustetta lohiregaalille. Kalastuslakiuudistuksen 9 §:n perusteet tulisi perusteellisesti tutkia, koska kalastusviranomainen on käyttänyt kalastuslain 12 §:ää valtion yksityisistä kalastuksista valtion lohiregaalin perustana Tornionjoella. Lohiregaalin perusteella Suomen valtio ottaa kaiken lupatulon lohenviehekalastuksesta Tornionjoella rikkoen alueen ihmisten omistuksien perussuojaa.

Ruotsin kruunun regaalioikeus loheen perustui 1600-luvun sotavuosien kuninkaallisiin julistuksiin. Kuninkaan 'oikeus' perustui Juhana III:lle 1587 toimitettuun asiakirjaväärennöksen [ns. *Helgeandsholman v. 1282 päätös, jonka C G Styffe todisti väärennökseksi, julkaistu 1864; väärennös on todettu myös Ruotsin korkeimman oikeuden Pajalan ratkaisussa 15.5.1951*]. Kemijoen lohienkalastus julistettiin 1660-luvulla kokonaan kruunun omaksi, mutta Tornionjoen lohienkalastuksen omistivat Tornionjoen talonpojat, jotka maksoivat maa- ja eräomistuksistaan veroa Ruotsin kruunulle ensimmäisen kerran 1543 [*Kustaa Vaasa*].

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen kertoi 26.4.2013 kirjallisella vastauksellaan eduskunnalle: *"Suomen valtion lohien- ja taimenenkalastusoikeus Tornion-Muoniojoessa ei perustu vesialueen omistukseen, vaan se kuuluu valtiolle regaalioikeuden perusteella."* Valtion regaalioikeutta lohienkalastukseen käytetään yksityisten kalastusoikeuksien alueilla Suomessa ainoastaan Tornionjoella [*ELY-keskuksien v. 2013 antama selvitys valtion lohiregaalin käytöstä ja sen kattavuudesta*]. Tornionjoella lohiregaalia on sovellettu vain viehekalastukseen, ei joen muihin laillisiksi säädettyihin lohienkalastustapoihin.

Ruotsin korkeimman oikeuden ratkaisussa v. 1951, Ruotsin valtion regaalioikeudesta lohienkalastukseen Tornionjoella, Ruotsin ylimaanmittarin todistuksen mukaan

regaleoikeudella ei ollut lakiin perustuvaa puhevaltaa "*saknade kronans regalan-språk stöd i gällande lag*", ja että kruunun oikeus rajoittui verotukseen: "*I verkligheten torde dock härmed endast hava avsetts, att kronan ägde en rätt till skatt*". Ylimaanmittarin mukaan käsitys kruunun regaali-oikeudesta heikkeni 1700-luvulla, ja totesi mm. "*Inga uttalanden funnes i 1734 års lag vilka skulle syfta på dylik regalrätt [...] och numera erkändes icke någon allmän kronans regalrätt*". Eli regaleoikeudelle ei ollut lainperustetta myöskään Ruotsin v. 1734 laissa, joka oli se laki, joka Suomessa oli lakina yli Venäjänvallan ajan Suomen itsenäisyyteen saakka.

Suomen lain sijaan Suomen valtio on perustanut lohiregaalinsa Venäjän vallan ajalla, erityisesti Nikolai II:n aikana, tehtyihin komissioselvityksiin [*Suomen valtion selvitys 2014 Kemi-Tornion käräjäoikeudelle*]. Kulminaatio on Suomen ja Ruotsin ensimmäisessä v. 1927 rajajokisopimuksessa, jolla valtiot lopettivat paikallisen väestön lohenkalastusoikeudet ruotsalaisten metsäyhtiöiden puutavaran uiton tieltä. Vaikkakin v. 1927 rajajokisopimuksella säädetyt pyyntirajoitukset johtivat vuosisataisten lohিপatojen purkuun, tämä kaikkien Suomen ja Ruotsin yhteisten rajajokisopimusten perusta, ensimmäinen rajajokisopimus ei perustunut kiinteistöjä ja niiden ulottuvuutta koskevaan lainsäädäntöön kummassakaan maassa.

Ne toimet, joilla valtiot järjestelivät Tornionjoen lohenkalastukset v. 1927 rajajokisopimuksella, olisi edellyttänyt, että valtiot omistavat lohenkalastuksen Tornionjoella. Näin ei kuitenkaan ollut: 31.12.1927 valtioilla ei ollut laillista perustetta lohenkalastuksen omistukseen koko Tornionjoella, vaan järjestelyt perustuivat em. venäläis-ruotsalaisiin komissioselvityksiin, joiden lähtökohtana oli valtion regaali-oikeus lohenkalastukseen ja lopputuloksena kuninkaan lohiregaalin soveltaminen valtioiden omistuksena.

Tunnustetut oikeusoppineet Eero Manner ja Kyösti Haataja sekä M-L Honkanen ovat kaikki päätyneet siihen, että lohiregalea voidaan tarkastella ainoastaan fiskaalisenä hyötymisenä veronkannon näkökulmasta. Suomi luopui kuninkaan etuoikeudesta satoon ja saaliiseen, kun verotus perustettiin rahaan ja vanhat kruununkymmenykset lakkautettiin Suomessa 29.11.1924 annetulla lailla (294/24) 1.1. 1925 alkaen. 12.1.1962 annettu laki (39/62) määrää kymmenykset jaettaviksi vesialueiden [*kalastusoikeuksien*] omistajille.

Nykyisen kalastuslain 12 § pykälä '*valtion yksityisistä kalastuksista*' on vanhasta Ruotsin 1766 kalastuslaista [*Fiskestadga*] Suomen kalastuslainsäädäntöön jäänyt säilymä [*Om Ström och Insjö Fisket, 3. CAPIT. 1. § - Kongl. Maj:ts Nådige Allmänne Stadga Och Ordning öfr Rikets Havs, Skär, Ström, och Insjö Fiske, Gifwen Stockholm i Råd-Gammaren then 14 Novwmb. 1766*]. Lain alkuperäinen tarkoitus oli täysin päinvastainen kuin miten Suomen valtion kalastusviranomaisen on sitä tulkinnut.

Kalastuslain 12 § valtion yksityisistä kalastuksista on mahdollistanut sen, että kalastusviranomaisen on voinut soveltaa Ruotsin kuninkaiden lohiregaalia valtion omistuksena, jonka perusteet ovat mainituissa Nikolai II:n aikana tehdyissä komissioselvityksissä. – Niitä tehtiin erityisesti venäläistämisyarkimyksien toteuttamiseksi ja ne johtivat helmikuun manifestiin [*AsK3/1899*] ja sortokauteen Suomessa.

Historiallisesti merkittävää vahinkoa on syntynyt siitä, että sana *kruunu* on Suomen lainsäädännössä korvattu sanalla *valtio*. Kun Ruotsin lainsäädännössä puhuttiin kruunun yksityisistä kalastuksista, kruunulla tarkoitettiin kuningashuonetta ja sen yksityisiä kalastuksia, ei valtiota. Lienee selvää, että valtion yksityistä ei voi olla edes olemassa. Kun nykyistä kalastuslakia tehtiin, kalastuslainsäädäntökomitea [KM 1977:47 s.71] esitti, että kalastuslain 12 § valtion yksityisistä kalastuksista, sisältäen lohiregaalin, olisi tullut lakkauttaa.

12 § (19.12.1997/1212) – (KALASTUSLAKIUUDISTUKSEN 9 §)

Valtion yksityiset kalastukset pysytetään valtiolla siellä, missä ne vanhastaan ovat olleet ja edelleen ovat hallinnassa. Tarkempia säännöksiä niiden käytöstä samoin kuin valtiolle kuuluvan kalastusoikeuden käyttämisestä ja kalastuksen harjoittamisesta valtion omistamilla vesialueilla annetaan asetuksella, jolloin ammattikalastajien ja paikallisen väestön etu on ensi sijassa otettava huomioon.

5 § (27.5.2011/600)

Oikeus harjoittaa kalastusta ja määrätä siitä kuuluu vesialueen omistajalle, jollei tätä oikeutta ole luovutettu toiselle tai jollei jäljempänä tässä laissa muuta säädetä.

Pello 13. tammikuuta 2015

Kunnioitavasti

Kalervo Aska, pj
Tornio-Muoniojokiseura ry
jokiseura@tornionjoki.fi www.jokiseura.fi